

«ایران» از بسته پیشنهادی ۳۳ اقتصاددان در مبارزه با کرونا رونمایی کرد

۶۴ پادزهر اقتصادی کرونا

سپیده پیری
خبرنگار

چین عطسه کرد و اقتصاد دنیا بیمار شد. بیماری مهلک با عارضه‌های جهانی، تا جایی که از آن به‌عنوان بزرگ‌ترین چالش اقتصادی جهان پس از بحران مالی سال ۲۰۰۸ یاد می‌شود. اکنون می‌توان گفت کمتر کشوری است که از تبعات این بیماری در امان مانده باشد. حال سه هفته‌ای می‌شود که ایران هم در فهرست کشورهای مبتلا قرار گرفته و حال روز بیماری بر تمام ابعاد کشور سایه انداخته. بدنه اقتصاد کشور که پیش‌تر با تحریم و افای‌تی‌اف کم رمق شده بود حالا پیکری کرونازاده است و نیازمند

مرهم فوری. گروهی از استادان و پژوهشگران اقتصاد در راستای اهتمام به مسئولیت اجتماعی خود، برای کاهش انتشار کرونا و تسکین زیان‌های اقتصادی ناشی از آن، در یادداشتی مشترک درصدد ارائه بسته پیشنهادی و راهکارهای سیاستی با تأکید بر بکارگیری ابزارهای اقتصادی، برآمده‌اند. پیشنهادهای ارائه شده جمع‌بندی ای از نظرات محققان اقتصاد و ترجمه راهکارهای کشورهای دنیا برای مقابله با آثار زیان بار اقتصادی این ویروس است که به‌صورت اشاره وار و با تأکید بر انطباق با ساختارهای اقتصادی – اجتماعی ایران ارائه شده است. راهکارهای ارائه شده به دو دسته کلی تقسیم می‌شوند: دسته اول به پیشنهاداتی برای کاهش انتشار ویروس کرونا در کشور می‌پردازد.

از آنجایی که مهم‌ترین راهکار کاهش انتشار ویروس، قطع زنجیره انتشار آن و کاهش سفرها و جابه‌جایی هاست، ابزارهای اقتصادی در این زمینه می‌توانند به کمک سیاستگذاران بیایند. دسته دوم پیشنهادات که در سه قسمت عنوان شده است، به سیاست‌های مقابله با آثار زیان بار اقتصادی سمت تقاضا، سمت عرضه و بخش حقیقی اقتصاد اشاره دارد. کارشناسان و متخصصان تأکید می‌کنند که سیاست‌های پیشنهادی باید مورد بررسی و امکان سنجی قرار گیرند و از بین آنها، مناسب‌ترین‌ها را که قابلیت اجرایی دارند، انتخاب کرد. کارشناسان مشارکت‌کننده معتقدند برخلاف آثار زیان بار اقتصادی کرونا ویروس، شیوع این بیماری فرصت‌هایی برای اصلاح ساختارهای اجتماعی

و اقتصادی فراهم کرده است که پس از مهار این بیماری می‌بایست از این فرصت‌ها به نحو احسن استفاده شود.

کاهش سفر و سفرزایی، توسعه تجارت الکترونیک و دولت الکترونیک، حذف مجوزهای کسب و کار، خرید آنلاین، ایجاد فرصت‌های شغلی جدید در زمینه مراقبت‌های بهداشتی و تولید لوازم آن، ارزیابی مجدد زنجیره‌های عرضه، گرایش حکمرانی به سمت اقتصاد رقابتی، افزایش سطح نظافت اماکن عمومی، بهبود بهداشت فردی و اجتماعی، کوتاه کردن مسافت محل زندگی تا محل اشتغال، بهبود سیستم درمانی کشور و بیمه‌ها و کاهش حجم اسکناس و مسکوک برخی از این فرصت‌ها هستند که باید دنبال شوند.

پیشنهادهایی برای کاهش انتشار کرونا

■ طراحی مشوق هایی که موجب کاهش سفر خواهد شد (به‌طور مثال فروشنده‌گان آنلاین با ثبت لینک سفارش‌ها و معاملات آنلاین خود در یک سامانه به ازای تعداد سفارشات، کمک هزینه حمل‌ونقل دریافت نمایند).

■ طراحی مشوق هایی که موجب کاهش سفر خواهند شد. (به‌طور مثال اخذ عوارض از رفت و آمدهای بین شهری یا اعمال موقت مالیات بر بنزین)

■ استفاده رایگان از نسخه‌های تجاری اپلیکیشن‌های حوزه آموزش، سلامت و بازرگانی برای مدارس، سازمان‌های غیردولتی و...

■ پیاده‌سازی طرح نداوم کسب و کار انعطاف پذیر یا BCP(Business Continuity Planning

■ آموزش کسب‌وکارها در طراحی استراتژی ارتباطات چندجانبه با مشتریان و همچنین استفاده از تمام کانال‌های ارتباطی موجود.
■ طراحی استانداردهای مختلف برای نحوه معامله با انواع خرده‌فروشان و اطلاع‌رسانی از طریق رسانه‌های عمومی.

■ ترویج استفاده از خرید آنلاین به جای نمایشگاه‌های عرضه مستقیم در انواع کالاها بخصوص مواد غذایی.

■ دعوت از شرکت‌های فناوری و دانش بنیان برای ایجاد محصولاتی جهت کمک به جلوگیری از گسترش کرونا ویروس.

■ برآورد دقیق مبتلایان و پیش‌بینی تغییرات آتی آن جهت فراهم کردن امکانات لجستیکی نظیر تخت‌های بیمارستانی، دستگاه‌های تنفس مصنوعی و...

■ راهنمایی و آموزش کسب و کارها در خصوص اطلاعات مربوط به کرونا ویروس، چگونگی امکان آلوده شدن و راه جلوگیری از آن.

■ محدود کردن دامنه افراد آلوده از طریق انتصاب یک تیم کوچک قابل اعتماد با آزادی عمل در تصمیم‌گیری‌های تاکتیکی و حیاتی در شرکت

■ بهره‌گیری از هوش مصنوعی و بانک‌های اطلاعاتی برای ردیابی و پیگیری افراد مبتلا به کرونا به کمک شرکت‌های فناوری.

■ نگهداری و مراقبت دقیق و وسواس گونه از زیرساخت‌های شهری نظیر اینترنت، تلفن، آب و برق.

■ استفاده از تکنولوژی برای اجتناب از تماس با انسان نظیر سیستم‌های عامل، اپلیکیشن‌ها و... که می‌تواند زمینه همکاری و ارتباط مؤثر را برقرار نماید.

■ به اشتراک گذاری و ترویج داستان افراد واقعی که مبتلا به کرونا بوده‌اند ولی با مراجعه بموقع بهبود یافته‌اند.

■ استانداردسازی و اتوماسیون فرآیند تشخیص ابتلای افراد به کرونا و اطلاع‌رسانی در مورد آن.

■ ساده‌سازی و کاهش موانع و مراحل فرآیند تشخیص ابتلای افراد به کرونا با تعیین مراکز و پایگاه‌های موقتی در تمامی محلات شهرها.

■ تبدیل سهمیه بنزین نروزی به کمک معیشتی افشار ضعیف با اختصاص آن به تابستان سال بعد.

۲

راهکارهای سیاستی طرف تقاضا

■ ایجاد حساب اعتباری ماهانه جهت خرید آنلاین، برای افراد آسیب پذیر که فقط قابلیت خرید داشته باشد و بتدریج با حساب یارانه تسویه شود.

■ تأسیس صندوق‌های حمایتی از اقشار فرودست با کمک‌های داوطلبانه اقشار فرادست و تخفیفان نظام.

■ ترویج و سازماندهی مسئولیت اجتماعی شرکی جهت تأمین منابع لازم برای مقابله با کرونا ویروس.

■ اعطای بسته معیشتی و یارانه نقدی جهت تأمین حداقل نیازهای خانوارهایی که به دلیل شرایط بازارها، درآمدشان افت کرده است

مانند رانندگان تاکسی و اتوبوس، کارگران بخش‌های خدماتی، راهنماهای تورهای گردشگری و...

■ افزایش حمایت‌های مالی از کسب و کارهای آسیب‌پذیر نظیر افزایش دوره بازپرداخت وام‌ها و کاهش هزینه تأمین مالی (نرخ

بهره)، گسترش کانال‌های تأمین مالی مستقیم.

■ بازرسی و نظارت مستمر بر قیمت عرضه و کیفیت اجناس فروخته

۳

راهکارهای سیاستی طرف عرضه محصولات

مر تبط با مقابله و درمان کرونا ویروس

این بخش معطوف به انواع سیاست‌هایی است که ظرفیت انعطاف‌پذیری بخش عرضه برای تولید هرچه بیش‌تر محصولات مورد نیاز در دوره بحران و نیز مقابله با شوک‌های منفی تقاضا را بیش‌تر می‌کند. مثال‌هایی از چنین سیاست‌هایی عبارت‌ند از:

■ کاهش عوارض گمرکی روی مواد اولیه زنجیره تأمین محصولات مورد نیاز در دوره بحران

■ کاهش و به تعویق انداختن پرداخت‌های مالیاتی کسب و کارها تا برگشت فروش آنها به سطوح قبلی

■ کاهش هزینه مبادلاتی و بهبود کارایی زنجیره تأمین از طریق ایجاد بسترهای الکترونیک جفت و جور سازی (Matching) مختص زنجیره تأمین محصولات و تجهیزات پزشکی مربوط به پیشگیری و درمان کرونا ویروس

■ پرداخت حق بیمه سهم کارفرمایانی که با وجود مشکلات به وجود آمده نیروی کار خود را اخراج نکرده یا کمترین تعدیل نیروی کار را داشته باشند

■ طراحی بسته‌های حمایتی برای کسب‌وکارهایی که از کاهش

شده فروشه‌های آنلاین.

■ پرداخت هزینه‌های بیمه بیکاری برای چند ماه به کارکنان واحدهای خدماتی و شرکت‌های کوچک و کارگران ساختمانی و... که به دلیل کرونا ویروس بیکار شده‌اند.

■ نظارت بر زنجیره تأمین کالاهای تولیدی و واکنش سریع و انعطاف‌پذیری به تغییرات زنجیره عرضه.

■ تلاش برای افزایش تاب‌آوری زنجیره عرضه از طریق استفاده از منابع جایگزین، ثبات در زنجیره تأمین و ارتباط‌حد اکثری با تأمین‌کننده‌ها

■ برقراری امکان ظرفیت تولید اضافی برای جبران نوسانات زنجیره عرضه.

■ ارتباط متقابل زنجیره تأمین کسب و کارها، بین استان‌های کشور.
■ هماهنگی و ارتباط در بازارهای و فروش محصولات و همچنین پاسخگویی به شوک‌های تقاضا.

■ رصد روزه آمار تولیدات مواد و مصرف ملزومات بهداشتی

■ پرداخت یارانه‌های آموزش نیروی کار و خرید خدمات دور کاری کسب و کارها.

تقاضای عمومی متضرر شده‌اند

■ رایزنی برای کاهش دوره تسویه حساب فروشه‌های اینترنتی با صاحبان مشاغل خرد از دو ماه به کمتر از یک‌ماه جهت بهبود وضعیت نقدینگی آنها

■ کاهش اجاره‌بهای کسب و کارهایی که از املاک و مستغلات دولتی، شبه دولتی و نهادهای حاکمیتی نیروی کار خود را اخراج نکرده یا کمترین تعدیل نیروی کار را داشته باشند

■ به تعویق انداختن پرداخت‌های هزینه‌ای نظیر قبوض آب، برق، گاز و تلفن تا زمان عادی شدن شرایط

■ به تعویق انداختن عوارض نوسازی شهرداری‌ها و فاضلاب و پسماند تا زمان عادی شدن شرایط

■ کاهش و به تعویق انداختن پرداخت حق بیمه تأمین اجتماعی کارگران تا زمان عادی شدن شرایط

■ کوتاه کردن زمان صدور مجوزهای کسب و کار برای جلوگیری از مراجعات

■ توجه بیشتر به شرکت‌های درگیر تولید تجهیزات پزشکی، مانند لباس‌های محافظتی، ماسک و...

■ منع صادرات و تسهیل در واردات کالاهایی که به تولید تجهیزات پزشکی، بهداشتی و... کمک می‌نمایند.

■ تسهیل شرایط خرید اعتباری

اسامی مشارکت‌کنندگان

در ارائه بسته پیشنهادی

۱- علی دینی ترکمانی، مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی

۲- حسن فرازمند، دانشگاه شهید چمران اهواز

۳- سید عزیز آرمن، دانشگاه شهید چمران اهواز

۴- وحید اشرفی، پژوهشگر اقتصاد رفتاری در دانشگاه دوک

۵- وجیهه افضلی، پژوهشگر اقتصادی

۶- قدرت‌الله امام‌وردی، دانشگاه آزاد، تهران مرکز

۷- عباس امینی فرد، دانشگاه استراسبورگ فرانسه

۸- یعقوب اندایش، دانشگاه شهید چمران اهواز

۹- محمود اولاد، پژوهشگر اقتصاد

۱۰- لطفعلی بخشی، دانشگاه علامه

۱۱- سحر بشیری، دانشگاه حضرت معصومه قم

۱۲- حجت پارسا، دانشگاه خلیج فارس

۱۳- جهانمیر پیش‌بین، بازنشسته دانشگاه شهید چمران اهواز

۱۴- ابوالفضل جنتی مشکانی، مدرس دانشگاه

۱۵- خلیل جهانگیری، دانشگاه ارومیه

۱۶- سید فخرالدین حسینی، دانشگاه آزاد

۱۷- جعفر خیرخواهان، پژوهشگر اقتصاد

۱۸- محمد هادی رجایی لیتکوهی، دانشگاه شمال

۱۹- محمد رضایی پور، مؤسسه پژوهش‌های بازرگانی

۲۰- امیر رضا سوری، مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی

۲۱- همایون شیرازی، پژوهشگر اقتصاد

۲۲- بهروز صادقی عمروآبادی، دانشگاه شهید چمران اهواز

۲۳- نرگس صالح نیا، دانشگاه فردوسی مشهد

۲۴- اسماعیل صفرزاده، دانشگاه الزهرا

۲۵- مسعود صوفی مجیدپور، دانشگاه آزاد

۲۶- محمد علیزاده، دانشگاه لرستان

۲۷- سعید عیسی‌زاده، دانشگاه بوعلی همدان

۲۸- احمد محمدی، دانشگاه کردستان

۲۹- اسماعیل محمدی، دانشگاه المهدی اصفهان

۳۰- نرگس مرادخانی، دانشگاه زنجان

۳۱- ارشک مسائلی، پژوهشگر اقتصادی

۳۲- سید امین منصوری، دانشگاه شهید چمران اهواز

۳۳- سید جواد آقاچری، دانشگاه شهید چمران اهواز

کمک به بخش حقیقی اقتصاد (محیط کسب و کار)

■ هدف از این سیاست‌ها کمک به بقا و رشد بنگاه‌های اقتصادی در شرایط هنگام و بعد از بحران کرونا است.

■ اعطای کمک‌های اقتصادی و تمدید سررسید وام یا تجدید وام برای کاهش تأثیرات منفی کرونا ویروس بر اقتصاد و بخصوص بخش‌های صنعتی، حمل‌ونقل، تورسیم، ساخت‌وساز، خطوط هوایی و هتل‌ها

■ طراحی و اعمال سیاست‌های حمایتی در پاسخ به نگرانی‌های آتی کسب و کارها

■ تسریع در ارائه پشتیبانی لجستیک، اداری و همچنین ارائه مجوزهای گمرکی

■ همکاری شرکت‌های بیمه با کسب‌وکارهای زیان دیده از کرونا ویروس

■ کاهش نرخ وام برای کمک به مشاغلی که تحت تأثیر شیوع کرونا ویروس آسیب دیده‌اند.

■ کاهش هزینه‌های اداری برای شرکت‌ها و بنگاه‌های تولیدی که از کرونا ویروس آسیب دیده‌اند.

■ تقویت خدمات به شرکت‌ها و ارائه راه‌حل به بنگاه‌های تولیدی جهت بهبود ساخت‌وسازها، جذب نیروی کار و... تا عملیات عادی خود را از سر بگیرند.

■ شناسایی و توسعه ابزارهای نوین تأمین مالی برای دولت و کسب و کارها

■ شناسایی و توسعه ابزارهای ضمانتی توسط صندوق‌های حمایتی و بخصوص صندوق ضمانت صادرات برای تسهیل حضور بنگاه‌های کوچک و متوسط و همچنین

بنگاه‌های صادراتی در تأمین مالی از بازار سرمایه

■ استفاده از اوراق بدهی جهت تأمین منابع مالی مورد نیاز

زیرساخت‌های بهداشتی و درمانی

■ طراحی مؤسسات یا نهاد مالی که بتواند تسهیل‌کننده تأمین منابع مالی بنگاه‌های تولیدی باشد، این مؤسسات تحت عنوان Bill Broker ها شناخته می‌شوند و به طور

معمول حساب دریافتنی، اسناد تجاری و اوراق بهادار تولید کنندگان یا تجار اترنیل می‌نمایند.

■ تمدید مدت قرارداد شرکت‌های طرف قرارداد با دولت که تحت تأثیر شیوع کرونا ویروس نتوانسته‌اند به تعهدات خود عمل نمایند.

■ ارائه قیمت ترجیحی برخی از نهاده‌ها همچون انرژی به بنگاه‌های تولیدی

■ کاهش موقت سطح ذخایر بانک‌ها نزد بانک مرکزی جهت تأمین منابع مورد نیاز

■ افزایش بهره‌گیری از مدل‌های عملیاتی مشارکت بخش خصوصی و همچنین انواع مدل‌های تحویل پروژه با

مشارکت بخش خصوصی مانند، BBO، BOT، BLT، ROT، LBO، MOT و...

■ توسعه خدمات تجارت الکترونیکی جهت تقویت تجارت خارجی

■ تأمین نقدینگی لازم برای سرمایه در گردش واحدهای تولیدی آسیب دیده